

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет
«Одеська юридична академія»
ГО «Південно-український центр гендерних проблем»

**«СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ:
ГЛОБАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ»**

**«MODERN POLITICAL PROCESSES: GLOBAL AND
NATIONAL DIMENSIONS»**

МАТЕРІАЛИ IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
6 – 7 березня 2025 р.

м. Одеса

УДК 323.2+327(043.2)

За загальною редакцією президента Національного університету «Одеська юридична академія», доктора юридичних наук, професора, академіка Національної академії правових наук України, академіка Національної академії педагогічних наук України **С.В. Ківалова**.

Сучасні політичні процеси: глобальний та національний виміри: матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса, 6-7 березня 2025 р.) /за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса, 2025. 224 с.

Modern political processes: global and national dimensions : proceedings of the 4th International scientific and practical internet conference (Odesa, March 6-7, 2025) / Ed. S.V. Kivalov. Odesa, 2025. 224 p.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції.

Марко О. (Київ) Концепція «п'ятої влади» у цифрову епоху	74
Барасій В. (Одеса) Трансформаційні процеси у медіа-просторі: вплив на політичну комунікацію.....	79
Воробйов В. (Одеса) Процес трансформації політичного представництва в умовах цифровізації суспільства	83
Махия С. (Київ) Штучний інтелект у глобалізаційних політичних процесах: переваги та ризики	87
Капсамун О. (Одеса) Стратегічні ризики проксі-війн в сучасному геополітичному протистоянні	92
Кропивко В. (Одеса) Комунікативні технології: від «інженерії згоди» до інтерактивного формування громадської думки	95
Чигідін В. (Одеса) Демократичне політичне представництво в муніципальних інституціях: баланс інтересів	99
Шевчук А. (Житомир) Постправда як чинник виборчого процесу: на прикладі президентських виборів в США 2024 року	103
Насарая А. (Одеса) Публічне адміністрування цифровізації портової діяльності в Україні	108
Галета Я. (Одеса) Суверенні права держави у системі багаторівневого управління морською діяльністю	114
Криворученко М. (Одеса) Цифровізація морської галузі: тенденції у сфері підготовки та дипломування моряків	119
Барановська В. (Одеса) Екологізація морської та портової діяльності: провідні глобальні ініціативи та правовий базис	123
Сушко А., Виговська В. (Одеса) Особливості демократичного транзиту в молдові	128
Возненко Л. (Одеса) Впровадження європейських стандартів у модель місцевого самоврядування в Україні	134
Проноза І., Піскун К. (Одеса) Вплив кібервійни на процес євроінтеграції: аналіз глобальних кейсів.....	138

III СЕКЦІЯ: ЕТНОНАЦІОНАЛЬНА ТА СОЦІОКУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА: МОДЕЛІ, МЕХАНІЗМИ, ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Rostetska S. (University of Nottingham (UK)) Vulnerability of migrants: from violence to modern slavery	142
Явір В. (Київ) Деколонізація в Україні: сучасний стан та перспективи	145
Кормич Л. (Одеса) Імідж влади як об'єкт в когнітивній війні	150
Голденштейн К. (Київ) Визначальні складові політики пам'яті	155

Людмила Кормич, доктор історичних наук, професор,
Голова ГО «Південно-Український центр гендерних проблем»

Імідж влади як об'єкт в когнітивній війні

Сучасна світова політика наочно демонструє, що гібридні війни, передусім, їх інформаційна складова, розпочинаються задовго до відкритої конфронтації та гарячої стадії війн. При цьому особливе місце займає саме розробка стратегії та вибір тактики щодо інститутів влади як уособлення сторони потиборства.

Для суб'єкта, на який спрямована агресія, надважливим стає збереження позитивного іміджу власної системи влади і управління, підтвердження її авторитету у суспільстві та легітимності рішень, що приймаються; формування позитивної реакції на дії влади, демонстрація спроможності влади швидко адаптуватись до нових викликів і загроз та знаходити способи протидіяти їм і долати негативні наслідки, краудсорсинговою тактикою розширювати підтримку влади та участь в реалізації її рішень. Також існує необхідність виявляти та розкривати реальні цілі і наміри протилежної сторони, що часто замасковані і приховані. Все це має розповсюджуватись не лише на власне суспільство, а й поширюватись на формування власного позитивного іміджу поза межами країни, формуючи середовище зовнішньої підтримки.

У суб'єкта, що ініціює агресивні дії, безумовно, абсолютно протилежна мета: дискредитація влади, обраної в якості жертви; підриг довіри до неї, як в контексті внутрішньосуспільному так і зовнішньополітичному; спотворення результатів її дій, максимальне перебільшення недоліків, здійснюваних нею управлінських кроків; використання помилок як підґрунтя для розколу між владою і суспільством. Все це має за мету формування негативного іміджу владних інституцій, необґрунтоване звинувачення в невідповідності дій влади інтересам суспільства і, як результат, активізацію настроїв та діяльності, спрямованих проти влади, появу вимог щодо її зміни тощо. Аналогічні тези,

поширювані в інших країнах-суб'єктах світової політики, мають за мету ізоляцію жертви, мінімізацію її підтримки на регіональному чи глобальному рівні і, як наслідок, значне послаблення спроможності опору агресії.

Саме це засвідчила сучасна агресія РФ проти України. Прихований вплив на свідомість і поведінку українського суспільства, який стосувався ставлення до влади, проявлявся в основному в період виборчих кампаній з моменту набуття Україною статусу незалежності. Але зовсім інші форми і масштаби даного процесу проявились на рубежі 2013-2014 років. Адже на порядку денному постало питання повного переходу нашої держави на рейки євроінтеграції і відходу від контролю з боку РФ. Відбулись радикальні зміни свідомості і поведінки українського соціуму в напрямку демократичних цінностей та зростання національної свідомості. В свою чергу, такі зміни викликали посилення намагань РФ насаджувати ідеологію “руського мира” в Україні.

Тож в теоретичній і практичній площині широкий спектр питань, пов'язаних з когнітивною війною, став предметом аналізу в цілому ряді наукових досліджень. Це і питання генези когнітивних війн, які аналізує С. Максименко (2); і проблеми специфіки когнітивної війни РФ проти України, які розглядає М. Стрельбицький (3); і особливості впливу на систему освіти як важливий напрям когнітивної війни, досліджувані О. Буровим (1) та ряд інших важливих питань, які стають предметом вивчення для багатьох фахівців. Їх наукові розробки дають сутнісну характеристику когнітивної війни як невід'ємної складової сучасних війн. Але багатовимірність проблеми потребує більшої деталізації, передусім, стосовно конкретних об'єктів, на які спрямовані зусилля щодо зміни сприйняття і ставлення на рівні правосвідомості чи правової культури, політичної поведінки та інших параметрів, притаманних суспільству.

І імідж влади набуває в даному контексті особливого значення. Адже, зруйнувавши єдність суспільства та підірвавши підтримку критично важливих в умовах війни управлінських рішень з боку громадськості, можна зменшити

силу опору агресору; стимулюючи внутрішні конфлікти, можна знизити міжнародні рейтинги українського народу як захисника демократичних цінностей, що величезними зусиллями і втратами намагається зупинити авторитарно-тоталітарні зсуви в системі міжнародних відносин та зміну моделі світопорядку з напрямку гуманізації до пріоритету силових методів взаємодії.

Тож противник застосовує широкий арсенал інструментів для формування негативного іміджу влади суб'єкта, що протистоїть йому. Сучасна епоха, яку визначають як еру цифровізації, прискорює і розширює можливості використання кіберпростору в якості ефективного поля впливу на суспільну свідомість в будь-якому розрізі: від локального до глобального. Саме через інтернет - ресурси швидко і масовано розповсюджуються дезінформація, численні фейкові новини для дискредитації владних інституцій, здійснюються кібер атаки на їх офіційні сайти чи державні реєстри задля руйнації управлінської інфраструктури, відбувається маніпуляція, з метою перекласти провину на владу країни-жертви замість агресора. До такої діяльності залучаються армії ботів, тролей, численні хакерські групи, створюються своєрідні кібервійська, розширюється мережа пропагандистських каналів, які діють в різних країнах, налаштовуючи частину світової спільноти на птрібний агресору контент задля зменшення підтримки жертви агресії. В такій деструктивній діяльності використовуються можливості навіть новітніх інструментів, таких як штучний інтелект.

З усією очевидністю це відбувається сьогодні в рамках когнітивної війни РФ проти України. Всіма способами просуваються та тиражуються вигідні країні-агресору тези про “нелегітимність” української влади, “недемократичність та антинародність” її управлінських розпоряджень, масштабну корумпованість влади та багато інших посилів антиукраїнської спрямованості.

Подібні наративи набувають певної специфіки, коли спрямовуються на населення самої країни-агресора і мають за мету позиціонування влади РФ як захисниці інтересів власного народу, що спрацювала на випередження, в

протистоянні уявним загрозам, та борця за традиційні цінності. Влада ж України зображується в якості сили, що руйнує безпековий простір і загрожує росіянам та навіть власному народу. Цим обґрунтовуються правомірність вимог «денацифікації», «демільтаризації» тощо. Ці наративи мають виправдовувати будь які агресивні дії РФ, її військові злочини, повне ігнорування норм міжнародного права, створюючи ілюзію «місії спасителя».

В інформаційному ж просторі України розповсюджуються дезінформація та фейки про відсутність підтримки влади та антинародну спрямованість її рішень і дій. Штучно організовані провокації тиражуються як «переконливе свідчення» масовості негативного ставлення українського соціуму до власних владно-управлінських інституцій.

Пропагандистські зусилля різноманітного формату, які здійснюються за межами території безпосередньо військового протистояння, спрямовуються на те, щоб зобразити владу країни-жертви агресії як таку, що збагачується на війні, використовує зарубіжну допомогу задля власних корисних інтересів, не цінує підтримку інших держав, використовує ситуацію, шкодячи добробуту населення інших країн тощо. Роздмухуються будь-які конфлікти між державами, що стали на бік України; викривляється історія, підтримуються радикальні настрої в інших державах, щоб зменшити або припинити реальну підтримку України чи зняти санкції, запроваджені проти РФ як агресора.

Таким чином, в сучасній гібридній війні людський мозок, індивідуальна свідомість перетворюються в поле битви. Змінюючи сприйняття, можна нав'язати власні оцінки та забезпечити потрібну модель поведінки різних суб'єктів. В когнітивній війні не існує кордонів і важко визначити обсяги людського потенціалу, який може бути задіяним. Маніпуляційні впливи посилюють тиск військового компонента для досягнення потрібного результату. Це значно ускладнює реалізацію будь-яких важливих рішень, потребуючи великої профілактичної роботи серед населення, чіткого прогнозування можливих загроз та пошуку ефективних способів протистояти їм. Адже загальні принципи функціонування влади демократичної країни –

легітимність, відкритість, прозорість, розширення участі і ряд інших мають узгоджуватись з вимогами воєнного стану, створюючи доволі складну дилему для системи управління. Тож комплексний підхід для аналізу проблематики когнітивних війн потребує уваги фахівців різних напрямів, слугуючи платформою реального розв'язання завдань, що стоять сьогодні перед політичними акторами. Адже саме в площині знань і розумінь можна формувати інформованість і стійкість для протидії існуючим загрозам.

Список використаних джерел:

1. Буров, О.Ю. (2021). Українська освіта у фокусі когнітивної війни. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-13-13>
2. Максименко, С.Д., Деркач, Л.М. (2024). *Генеза сучасної інформаційно-когнітивної (гібридної) війни в українському контексті та глобальному вимірі: наукове дослідження*. Київ: Видавництво Людмила, <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740932/1/LayOut02%20%281%29.pdf>
3. Стрельбицький, М., Гринь, М. (2023). Когнітивна війна Росії проти України. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Юридичні науки*, 1 (64), 46–52. <https://doi.org/10.32689/2522-4603.2023.1.7>